

and human life. Information is presented on the standards of the managerial education system in the documents of international organizations, in particular: European Union (EU), United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO), Council of Europe (CoE), World Bank (WB), International Labor Organization (ILO), Organization for Economic Co-operation and Development (OECD), etc. A complex of research methods was used to solve the tasks at different stages of scientific search. The content and structure of the culture of professional activity, which is a complex value formation, which is characterized not only by personal, spiritual and material cultures, but also by pleasure in management work, knowledge in the field of economics, psychology, management, etc., is revealed. Methodological approaches to forming the culture of professional activity of future managers of higher education institutions are considered: subjective, activity, cultural, professional, competent and acmeological. The components of the culture of professional activity of future managers, such as: gnostic, constructive (project), organizational and communicative are outlined.

Key words: professional culture, professional culture, managers.

УДК 364.024

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2020.73-1.14>

Гончаренко О. В., Корінна Г. О.

ВИВЧЕННЯ ГЕНДЕРНИХ ПИТАНЬ У КОНТЕКСТІ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ЛЮДЬМИ ПОХИЛОГО ВІКУ

Стаття присвячена вивченню гендерних особливостей чоловіків і жінок похилого віку, які виявляються в особливостях переживання ними складних життєвих ситуацій відповідно до статі. Авторами аналізується гендерна зумовленість проблем людей похилого віку, яка проявляється в показниках стану здоров'я, різній тривалості життя, ступені соціальної активності й залежності від соціального захисту, статусі в сім'ї та суспільстві, переживанні виходу на пенсію тощо. Ці й інші аспекти мають урахувувати соціальні працівники, орієнтуючись у професійній діяльності на гендерний підхід. На думку дослідниць, означений підхід має базуватися на професійній компетентності фахівців, що включає знання гендерної специфіки старіння й передбачає делікатне, тактовне ставлення соціальних працівників до особистих проблем людей похилого віку, до специфіки самовираження їхньої гендерної ідентичності, до тих труднощів, які доводиться переживати жінкам і чоловікам у період пізньої зрілості. Констатовано, що через зростання числа чоловіків і жінок похилого віку в сучасному суспільстві соціальна робота з ними набуває дедалі більшої актуальності, стає значущою й невід'ємною частиною соціальної політики. Ці люди потребують підтримки, захисту, допомоги та піклування з боку держави, щоб повноцінно функціонувати в суспільстві, не бути ізольованими від суспільства й не стати тягарем для оточуючих. Визначено, що знання особливостей впливу соціально-психологічних і біологічних факторів на процес старіння, урахування гендерних аспектів соціальної роботи із жінками та чоловіками похилого віку дасть фахівцям змогу направлено змінювати умови та спосіб їхнього життя так, щоб сприяти оптимальному функціонуванню в період пізньої зрілості.

Ключові слова: гендерний підхід, гендерні особливості старіння, гендерно чутлива соціальна робота із жінками й чоловіками похилого віку.

Місце людини в тому числі й у період пізньої дорослості в суспільстві та родині визначається загальним соціально-економічним і культурним розвитком, матеріальними й господарськими відносинами, місцевими та національними звичаями. Крім того, на чоловіків і жінок істотно впливає низка факторів (вік, місце проживання – сільська місцевість чи місто, перебування у шлюбі, діти), серед яких особливе місце посідає стать.

У зв'язку з цим у соціальній роботі з людьми похилого віку має враховуватися гендерна перспектива, зокрема в медико-соціальній реабілітації та соціально-психологічній підтримці. Делікатне, тактовне ставлення фахівців до особистих проблем людей похилого віку, до специфіки самовираження гендерної ідентичності, до тих труднощів, які доводиться переживати жінкам і чоловікам у період пізньої зрілості, обов'язково має базуватися на професійній компетентності, що включає знання гендерної специфіки старіння. Проблема взаємодії із жінками та чоловіками похилого віку з урахуванням гендерних аспектів у змісті й організації соціальної роботи перебуває в центрі уваги теорії та практики соціальної роботи.

Проведений аналіз наукових джерел дає змогу стверджувати, що проблемою специфіки соціальної роботи з людьми похилого віку займаються І. Зайнишев, І. Зверева, А. Капська, Л. Тюття, О. Холостова, В. Шахрай та інші. Гендерні аспекти соціальної роботи з різними категоріями населення, зокрема із жінками й чоловіками похилого віку, вивчають О. Білий, О. Бойко, Н. Ловцова, Г. Федько, О. Ярська-Смірнова та інші.

Метою статті є висвітлення гендерних аспектів старіння, які необхідно враховувати в соціальній роботі із жінками та чоловіками похилого віку.

На сучасному етапі розвитку людства науковці відзначають постійне зростання частки людей похилого віку, що стає впливовою загальноосвітовою соціально-демографічною тенденцією. На думку фахівців, цей процес зумовлений двома причинами. По-перше, успіхи у сфері охорони здоров'я, узяття під контроль низки небезпечних хвороб, підвищення рівня та якості життя призвели до збільшення середньо очікуваної тривалості життя людей, яка в розвинених країнах наблизилася до 80 років, а для жіночого населення

перебільшила цей показник. Тому можливість дожити до «поважного» віку стає сьогодні звичайним і водночас масовим явищем. Про це свідчать прогнози демографічного розвитку народонаселення світу, згідно з якими кількість людей, старших за 60 років, яке у 2000 р. становила близько 600 млн. людей, у 2050 р. становитиме приблизно 2 млрд. осіб. У всьому світі прогнозується вирівнювання процентних часток людей похилого віку й молоді. До 2050 р. частка осіб, старших за 60 років, збільшиться до 21 %, а частка дітей зменшиться на одну третину (з 30 % до 21%) [3, с. 16].

По-друге, процес стійкого зниження народжуваності, нижчий за рівень простого заміщення поколінь, зменшення кількості дітей, народжених однією жінкою за весь її репродуктивний період, призводить до того, що рівень природної смерті перевищує рівень народжуваності. На зміну кожному поколінню приходить наступне покоління, яке є меншим за чисельністю; частка дітей у суспільстві невпинно знижується, що викликає відповідне зростання частки осіб старшого віку [1, с. 55]. Зростання частки людей похилого віку серед населення є сьогодні однією з глобальних соціальних проблем сучасного світу і впливовою соціально-демографічною тенденцією практично для всіх розвинених країн. Така ситуація зумовлює зростання усвідомлення потреб людей похилого віку та необхідності розроблення нових практичних підходів до соціальної роботи із цією категорією населення.

Як свідчить аналіз наукової літератури (зокрема О. Ярська-Смірнова з авторами), люди старшого віку розглядаються світовим співтовариством не як тягар, а як позитивний фактор. Сучасне розуміння старіння поєднує ідеї повноправної участі таких людей у житті суспільства, турботи про них, коли вони відіграють активну, творчу й корисну роль, а молодші покоління бачать, що їх може очікувати в майбутньому. Ця проблема є предметом вивчення багатьох спеціалістів – учених, практиків, політиків, економістів, соціологів, перед якими поставили питання: як зробити життя людини похилого віку гідним, насиченим активною діяльністю й радістю; як позбавити її від почуття самотності й відчуженості; як компенсувати дефіцит спілкування; як задовольнити її потреби та інтереси? Адже вивчення особливостей чоловіків і жінок похилого віку свідчить, що вони стикаються з багатьма проблемами, які знаходяться в площині економічного, побутового, психологічного, медичного й соціального обслуговування. Нині для цієї вікової категорії характерними є проблеми соціальної ізоляції, страждання від самотності, глибокої незадоволеності життям, зниження рівня фізичного самопочуття, десексуалізації, нерозуміння оточуючих через звички й небажання їх змінювати, адаптації до виходу на пенсію та багато інших [5, с. 3].

Відповідно, з року в рік соціальна робота із цією віковою категорією населення набуває дедалі більшої актуальності, стає значущою та невід'ємною частиною соціальної політики. Ці люди потребують підтримки, захисту, допомоги й піклування з боку держави, щоб повноцінно функціонувати в суспільстві, не бути ізольованими і не стати тягарем для оточуючих. Перед громадськістю постає необхідність працювати й удосконалювати діяльність у сфері соціальної роботи з людьми похилого віку, розробляти нові принципи, форми та методи роботи із цією віковою категорією українського суспільства.

Нині в сучасній соціальній роботі актуалізується гендерний підхід, який передбачає, що специфіка переживання важкої складної ситуації людиною, у тому числі й у похилому віці, залежить від статі. Біологічні й соціальні фактори, нашаровуючись одне на одне, призводять до статистично значущих відмінностей між чоловіками та жінками в тривалості життя, структурі зайнятості, визначають варіації сімейних форм, неоднакового змісту етапів життєвого шляху тощо. Як зауважують гендерологи (П. Романов, Є. Холостова, О. Ярська-Смірнова та ін.), гендерний підхід до медико-соціальної реабілітації й соціально-психологічної підтримки представників старшого покоління має базуватися на професійній компетентності соціальних працівників, що включає знання гендерної специфіки старіння та передбачає делікатне, тактовне ставлення фахівців до особистих проблем клієнтів, до специфіки самовираження їхньої гендерної ідентичності, до тих труднощів, які доводиться переживати жінкам і чоловікам у період пізньої зрілості. Гендерна залежність проявляється в показниках стану здоров'я, різній тривалості життя, ступені соціальної активності й залежності від соціального захисту, статусі в сім'ї та суспільстві, переживанні виходу на пенсію, очікуваннях суспільства, родини та близького оточення тощо.

Так, за статистикою, серед людей похилого віку набагато більше жінок, ніж чоловіків. Особливо гострим цей дисбаланс є в старших вікових групах, що пояснюється більшою тривалістю життя жінок (середній показник – 74,2 роки) і частково – більш ранньою смертністю чоловіків (середній показник – 62,4 роки) [7, с. 38]. На думку науковців, це загальносоціальна закономірність, яка ґрунтується не тільки на біологічних, а й соціальних передумовах. Наприклад, для нашої країни ця тенденція посилювалася через значні втрати протягом Другої світової війни та інших військових конфліктів, високі показники смертності чоловічого населення працездатного віку – від неприродних причин (побутовий, виробничий і дорожньо-транспортний травматизм, отруєння неякісними продуктами й напоями, смертність на шляхах, вбивства та самогубства тощо), соціально-економічні труднощі, відсутність у чоловіків традицій самозберігаючої поведінки, що передбачає раціональний режим харчування, рухову активність, відмову від шкідливих звичок.

Загалом такий значний розрив у рівні середньої очікуваної тривалості життя чоловіків і жінок є однією з особливостей соціально-демографічного розвитку нашої країни, адже в державах, стабільних у соціальному та політичному стосунках, така різниця становить у середньому 2–5 років. У наших співвітчизників і співвітчизниць віковий розрив становить 10–13 років на користь жінок, що є безпрецедентним, і свідчить

про несприятливі умови життя передовсім чоловічого населення та значний «внесок» у сукупний показник смертності. Тому кількість жінок серед населення похилого віку переважає чисельність чоловіків, що залишається достатньо стабільним протягом останніх 15–20 років [5, с. 24].

Наступною гендерно зумовленою проблемою для людей похилого віку є вихід на пенсію, адже зміна соціального статусу легше переноситься жінками, ніж чоловіками. Це пов'язано з тим, що вихід на пенсію жінок, які протягом періоду трудової діяльності поєднували професійні й сімейні ролі (виконання домашніх обов'язків, ведення господарства, виховання дітей), сприймається ними як серйозне полегшення та задоволення. Як катастрофа вихід на пенсію розцінюється лише тими жінками, які надавали перевагу кар'єрі, ніж сімейному вогнищу. Водночас чоловіки загалом гірше прилаштовуються до виходу на пенсію, оскільки вони в силу гендерних стереотипних уявлень звикли реалізовуватися тільки в професійній сфері, відкладаючи на другий план реалізацію сімейних ролей. Окрему категорію становлять жінки, які все своє життя були домогосподарками. Для них не існує проблеми виходу на пенсію, але залишається трагедія втрати чоловіка, дому, дорослих дітей або прирікання на роль людини, повністю залежної від інших членів родини [4, с. 23].

Важливим гендерно зумовленим фактором, що впливає на становище людей похилого віку, є стан здоров'я. Його погіршення є однією з найбільших перешкод, яка вносить корективи в повсякденну діяльність і суттєво обмежує можливості чоловіків і жінок підтримувати в цьому віці соціальну активність. За даними численних досліджень, у тому числі Інституту геронтології АМН України, практично здоровими після 60 років вважаються лише 2–6 %. При цьому розвиток вікозалежних патологій також має виражені гендерні особливості. Зіставлення результатів самооцінки здоров'я й даних обстежень показало, що в будь-якій віковій групі старший за 60 років стан здоров'я чоловіків гірший, ніж у жінок. Крім того, дослідження засвідчили, що патологічні процеси частіше розвиваються в осіб, чий біологічний вік перевищує паспортний: відсоток чоловіків у старших вікових групах значно вищий за жінок. Тобто запас життєздатності у жінок більший, ніж у їхніх ровесників протилежної статі [6, с. 39].

Ще одним важливим фактором, що впливає на становище чоловіків і жінок похилого віку, є перебування в шлюбі. Похилий вік – заключна фаза подружнього життя, і перебування у шлюбі відіграє в цей період важливу роль. Дослідження демонструють, що смерть одного з подружжя зазвичай важко травмує іншого, змінюючи його життя й поведінку. Нерідко після цього людина відмовляється займатися домашнім господарством і потрапляє в залежність від близьких. Часто в такій ситуації роль голови сім'ї переходить до когось з молодших членів родини. Самотність жінок і чоловіків похилого віку поглиблюють ще й сучасні тенденції у сфері сімейних відносин (повна або часткова економічна незалежність молодого покоління від старшого, прагнення молодих людей, які створили власну сім'ю, жити окремо від батьків), у результаті яких руйнуються старі патріархальні сім'ї, де раніше спільно проживали три покоління. Процес розпаду великих родин прогресує, що призводить до збільшення сімей, які складаються з подружньої пари похилого віку, яка через певний час може (у результаті смерті одного з подружжя) перейти в категорію самотніх [2, с. 56].

З огляду більшу тривалість життя жінок порівняно з чоловіками, самотніх жінок похилого віку більше, ніж самотніх чоловіків. Помічено, що чоловікам-удівцям набагато легше знову взяти шлюб, й одружуються вони, як правило, на молодших за себе жінках. Крім того, утративши дружину, старі чоловіки частіше за жінок переходять жити до родин дітей, родичів, переїзять жити в будинки-інтернати тощо. Натомість жінки залишаються самі, адже в них після втрати чоловіка набагато менше шансів узяти повторний шлюб, тому самотність для них є більш характерною проблемою. Як свідчать дослідження, пропорція заміжніх жінок та одружених чоловіків у віці 65 років і більше становить 1:3. Значну роль у пізньому одруженні відіграє не тільки матеріальний, а й моральний фактор, прагнення позбутися самотності, знайти нового друга та супутника життя в період старості. Тому дуже важливо сприяти створенню сприятливої суспільної думки щодо взяття повторних шлюбів людьми похилого віку [5, с. 53].

Самотність людей похилого віку підсилюється почуттям ізоляції в суспільстві, припиненням трудового стажу. Психологічна незадоволеність своїм статусом нерідко тягне за собою швидке настання фізичного старіння, яке супроводжується іноді психічними розладами. Як правило, самотні люди похилого віку живуть у гірших економічних і побутових умовах, ніж сімейні. Часто самотність призводить до суїцидальних вчинків: і в чоловіків, і в жінок досить високий суїцидальний ризик у разі втрати одного з подружжя або іншої значимої близької людини (дитини, батьків, друзів тощо).

Серед гострих соціальних проблем людей похилого віку важливе місце посідає проблема скрутного матеріального становища, яка теж має гендерний підтекст. Проблема бідності пенсіонерів є найгострішою проблемою нашого суспільства. Гендерний підхід дає змогу проаналізувати, наприклад, причини високого показника бідності серед самотніх жінок похилого віку.

Нині залежність жінок від соціального захисту більш тривала, оскільки вони раніше за чоловіків виходять на пенсію, тоді як чоловіки-пенсіонери влаштовуються на підробіток. Крім того, жінки більше залежать від системи соціального захисту, адже їхня нижча зарплата впливає на нижчу пенсію. Вони менше за чоловіків зайняті у сфері оплачуваної праці, бо деякі з них працюють на півставки протягом усього життя чи декількох років через догляд за дітьми, хворими або літніми родичами. Прибуток самотніх жінок похилого віку складається переважно саме з пенсійних виплат, оскільки їх більше нікому підтримувати. Деякі жінки все своє життя були домогосподарками, через що або взагалі не отримують пенсію, або вона розраховується за мінімальними стандартами, які є недостатніми для нормального існування в похилому віці [7, с. 152].

Отже, жінки стикаються з більшими економічними труднощами в період пізньої зрілості, бо, як уже зазначалося, тривалість життя жінок у середньому вища, ніж у чоловіків, а працюють вони протягом життя менше. Звідси й різниця в накопичених ними пенсійних фондах і, відповідно, у розмірах пенсій. І хоча виплата допомоги для малозабезпечених є пріоритетним заходом у підтримці матерів-одиначок і багатодітних сімей, варто враховувати, що рівень бідності надзвичайно високий саме серед самотніх жінок похилого віку.

Зазначене дає нам підстави констатувати, що через зростання числа осіб похилого віку в суспільстві, соціальна робота з чоловіками і жінками цієї вікової категорії стає необхідною для їхнього повноцінного функціонування та запобігання розвитку економічних, побутових, психологічних і духовних проблем людей старшого віку. У зв'язку з цим перед соціальною роботою як видом професійної діяльності постає завдання розвитку людини похилого віку, що дало б змогу підвищити активність цієї вікової групи, зменшити їхню ізоляцію від суспільства та деградацію як суспільно корисних громадян, які можуть розвиватися. Соціальна робота має бути спрямована на підтримку, супровід, захист, допомогу та піклування про людей похилого віку.

Точне й повне знання особливостей впливу соціально-психологічних і біологічних факторів на процес старіння особистості, урахування гендерних аспектів соціальної роботи із жінками та чоловіками похилого віку дасть змогу направлено змінити умови, спосіб життя старих і літніх людей так, щоб сприяти оптимальному функціонуванню особистості старої людини й робити тим самим стримувальний вплив на процес її старіння.

Висновки. Отже, гендерний підхід до соціальної роботи з людьми похилого віку дає змогу проаналізувати через призму гендерних стереотипів такі психосоціальні проблеми цієї вікової категорії населення, як зумовленість соціально-економічними труднощами, відсутність традицій самозберігаючої поведінки чоловічого населення різної тривалості життя та показників старіння органів і систем організму старих чоловіків і старих жінок; різне ставлення чоловіків і жінок до питання виходу на пенсію або пониження посади у зв'язку з пенсійним віком; гендерно зумовлені причини суїцидонебезпечних вікових ситуаційних депресій у чоловіків і жінок похилого віку; проблема самотності жінок і чоловіків похилого віку та причини високого показника бідності серед самотніх жінок похилого віку тощо.

Використана література:

1. Новікова Ж. М. Особливості вікової періодизації та класифікації осіб похилого віку. *Практична психологія та соціальна робота*. 2009. № 6. С. 76–77.
2. Погребна Л. Психологічні особливості життя людей похилого віку. *Педагогіка толерантності*. 2012. № 2. С. 55–62.
3. Сивак А. Демографічні передумови пенсійної реформи. *Вісник пенсійного фонду України*. 2011. № 4. С. 16–17.
4. Смирнова Т. О профессиональных деструкциях в пожилом возрасте. *СОЦис*. 2007. № 5. С. 21–28.
5. Социальная политика и социальная работа: гендерный подход : учебное пособие / под ред. Е. Ярской-Смирновой. Саратов, 2003. 224 с.
6. Федько Г., Білий О. Соціальна активність людей похилого віку: гендерні аспекти. *Соціальний захист*. 2004. № 10 (жовтень). 2004. С. 38–39.
7. Холостова Е. И. Социальная работа с пожилыми людьми : учебное пособие. Москва, 2009. 296 с.

References:

1. Novikova, Zh. M. (2009) Osoblyvosti vikovoi periodyzatsii ta klasyfikatsii osib pokhyloho viku [Features of age periodization and classification of the elderly] // *Praktychna psykhoholohiia ta sotsialna robota*, 6, 76–77 [in Ukrainian].
2. Pohrebna, L. (2012) Psykhoholohichni osoblyvosti zhyttia liudei pokhyloho viku [Psychological features of elderly people's life] // *Pedahohika tolerantnosti*, 2, 55–62 [in Ukrainian].
3. Syvak, A. (2011) Demohrafichni peredumovy pensiinoi reformy [Demographic preconditions for pension reform] // *Visnyk pensiinoho fondu Ukrainy*, 4, 16–17 [in Ukrainian].
4. Smirnova, T. (2007) O professionalnykh destruktivnykh v pozhilom vozraste [About professional destruction in old age] // *SOtSis*, 5, 21–28 [in Russian].
5. Yarskaya-Smirnova, E. (Eds.). (2003) *Sotsialnaya politika i sotsialnaya rabota: gendernyy podhod* [Social politics and social work: a gender approach]. Saratov: Sarat. gos. tehn. un-t, 2003. 224 s. [in Russian].
6. Fedko, H. & Bilyi, O. (2004) Sotsialna aktyvnist liudei pokhyloho viku: henderni aspekty [Social activity of older persons: gender approach] // *Sotsialnyi zakhyst*, 10 (zhovten), 38–39 [in Ukrainian].
7. Holostova, E. I. (2009) *Sotsialnaya rabota s pozhilyimi lyudmi* [Social work with the elderly]. Moskva, 2009. 296 s. [in Russian].

Honcharenko O. V., Korinna H. O. Study of gender issues in the context of social work with elderly people

The article is devoted to the study of gender peculiarities of older men and women who find themselves in the peculiarities of experiencing difficult life situations according to their gender. Authors analyses the gender conditionality of problems of elderly people, that shows up in the indexes of the state of health, different life-span, degree of social activity and dependence on social defence, status in family and society, experiencing of retiring, expectations of society, family and near surroundings from women and men of senior age and others like that. These and other aspects social workers must take into account, oriented in the professional activity on gender approach. In the opinion of the researcher, the marked approach must be based on the professional competence of specialists, that includes knowledge of gender-specific of ageing, and envisages delicate, a tactful attitude of social workers toward the personal problems of elderly people, to the specific of self-expression of them gender identity, to those difficulties that it will be to experience to the women and men in the period of late maturity. It is established, that through the increase of several men and women years old in modern society, social work with them acquires all greater

actuality, becomes a meaningful and inalienable part of social politics. These people need support, defence, help and caring from the side of the state in an order valuably to function in society, be not isolated from society and not to become a load for the wider public. Certainly, that exact and complete knowledge of features of the influence of social-psychological and biological factors on the process of ageing of personality, taking into account of gender aspects of social work with women and men years old will allow to the specialists of social sphere directionally to change terms, way of life of these people thus, to assist the optimal functioning of the personality of the man of senior age and render to the same retentive influence on the process of her ageing.

Key words: gender approach, gender peculiarities of ageing, gender-sensitive social work with older women and men.

UDC 372.881.1

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2020.73-1.15>

Hrachova I. V., Nikonenko O. V.

SUBSTANTIATION OF USING PROJECT METHOD IN ENGLISH LANGUAGE TEACHING IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

The urgency of the study is the need to find the most effective methods of teaching English at practical classes in higher education institutions, so that teachers can improve English language skills of students, motivate students to study a foreign language, encourage their development. The purpose of the research is to prove the feasibility of using the project method while teaching English in higher education institutions to improve the educational process and the English language proficiency of cadets and students. Objectives of the study: to investigate the theoretical foundations of the problem; develop the tasks for practical classes using the method of projects in teaching English to students; determine the feasibility of using the project method in the teaching process. To substantiate the theoretical foundations of the study, analysis and generalization of literary sources on the topic, in particular, the analysis of teaching methods of the English language, have been used. The implementation of the project method in teaching English process in higher education institutions has been studied. The potential of this method is revealed, the expediency of its use at English language classes in higher education institutions is defined. The characteristics of the project method in teaching a foreign language have been presented, which can help teachers to use these methods in practice; and on their basis the fragments of lessons have been developed, that can serve as examples for the of collective and individual projects and studies use by teachers at English classes in higher education institutions. The methodology of projects has significant advantages over traditional methods in the interaction of students and teachers. Students become highly motivated and interested in the subject they work on during the project implementation. The teacher should direct and correct student activities, advise and inspire them. The concerted actions of the students with the teacher, aimed at achieving the goal - the creation of the project, promote the improvement of mutual relations and deepening of mutual understanding between them.

Key words: project method, teaching methodology, higher educational institution, professional knowledge, intellectual activity, characteristics, teacher, student.

(статтю подано мовою оригіналу)

Relevance of research is the need to find the most effective methods of teaching English at practical classes in higher education institutions, so that you can improve the English language skills of higher education students, motivate them to study a foreign language, encourage their own development.

Purpose of the research: to prove the feasibility of using the project method in teaching English in higher education institutions to improve the educational process and increase the English language proficiency of cadets and students.

The project method is widely used in modern teaching of foreign languages in higher education institutions. Many researchers and methodologists have proved the effectiveness of using this method in theory and in practice (E. G. Arvanitopoulos, N. A. Glazkova, M. V. Nagachev, V. Kopylova, I. Oliynyk, E. S. Polat, S. O. Tsigankova, etc.) [1; 3; 8; 9; 10; 11; 12].

The project method is an example of how it is possible to intensify the research, search, creative collective / individual work of students. The purpose of the projects is not only the result of students' work, but the organization and the process of carrying out the task themselves are important. Methodologists point out that this method involves the independent work of students, in which communication in a foreign language is combined with the emotional and intellectual component of another type of work (poll, television programs, newspapers, videos, etc.).

The creative component is an integral part of the project work. Students work together to find information to solve a particular problem. Thus, this type of activity induces them to transfer theoretical knowledge and skills to more practical type of activity. Students acquire creative competence that is combined with intellectual activity. By working on creative tasks to solve a problem, students can show their individuality, creativity, point of view, be active and independent even while working in a group.

Methodists distinguish the following types of projects that can be used in the educational process [9]:

– production projects. Students work on a project aimed at social interests of the group and achieve concrete results in the form of documents or materials (reports, exhibitions, presentations, videos, etc.);